

„Dobrá, odnes si jednu košili.“

Všichni, kdo stáli kolem, ho prosili, aby jí daroval aspoň jednu šaty, aby nebylo vidět, že ta, jež mu byla manželkou třináct a ještě více let, odchází z domu tak chudě a s takovou hanbou, že má na sobě jen košili. Marně však byly jejich prosby. Paní v košili, bosa a prostovlasá, poručila všechny Bohu, vyšla z domu a vracela se k otci za pláče a nářku všech, kdo ji viděli.

Giannucollo – jenž nikdy nemohl uvěřit, že je pravda, že Gualtieri má jeho dceru za manželku – každý den očekával, že se toto stane, a uschoval hadříky, jež svlékla onoho jitra, když si ji Gualtieri bral. Paní si je znovu oblékla a věnovala se drobným pracím v otcovském domě, jak to dělávala dřív, a tuze statečně snášela krutou ránu svého osudu.

Když Gualtieri učinil toto, oznámil všem svým lidem, že si vybral za ženu jednu z dcer hraběte z Panaga. Kázal konat veliké přípravy k svatbě, poslal pro Griseldu, aby k němu přišla, a když se dostavila, řekl jí:

„Chystám se přivést si novou paní, kterou jsem si vybral a zamýšlím ji důstojně uvítat při jejím příchodu. Ty víš, že nemám ve svém domě ženu, jež by dovedla uspořádat pokoje, jak náleží, a udělat mnoho jiných věcí, jichž je zapotřebí při takové slavnosti. Ty se v takových domácích věcech vyznáš, dej proto do pořádku vše, co je nutno, pozvi paní, jak ti bude libo, a přijmi je, jako bys zde byla paní ty. Po svatbě se můžeš vrátit domů.“

Ačkoli tato slova bodala Griseldu do srdce jako nůž a ačkoli nemohla zanechat lásky k němu, jako to udělala se svým štěstím – odpovíděla:

„Pane můj, jsem připravena a přichystána.“

A jak byla, ve svých venkovských a hrubých šatech, jaša se v domě, z něhož krátce předtím odešla jen v košili, poklízet v komnatách, rozvěšovat závěsy po zdích a prostírat, starala se o kuchyni a všude přiložila ruku k dílu – jako by byla v domě skromnou služebnou. Neustála, dokud vše neuspořádala a nezařídila, jak se patří, a když to všechno udělala, pozvala jménem Gualtieriho všechny paní z kraje a jaša se očekávat slavnost.

Když nadešel den sňatku – třebaže byla v chudíčkých šatech –, přijala s důvtipem a mravy paní domu všechny paní, jež se dostavily, a usmívala se přítom.

Gualtieri dával své děti pečlivě vychovávat v Bologni u své příbuzné, jež byla provdána do domu hrabat z Panaga. Když bylo děvce dvanáct let a vyrostla do nevdané krásy a když bylo chlapci šest let, poslal k příbuznému do Bologne své lidi s prosbou, aby ráčil přijet z jeho dcerkou a chlapcem do Saluzza, aby si s sebou přivezl svou spanilou a váženou společnost a aby všem řekl, že dívku přivádí Gualtierimu za manželku, přičemž nesmí prý prozradit, že dívka je někým jiným.

Šlechtic zařídil vše, jak si markýz přál, vydal se na cestu a za několik dní nato přibyl s dívkou a chlapcem a urozenou společností do Saluzza právě v hodině oběda. Zde nalezl všechny vesničany a mnoho jiných sousedů z okolí, kteří očekávali Gualtieriho novou choť.

Ta – když jí paní uvítaly – vešla do síně, kde bylo prostřeno k hodokvasu, a zde jí také vyšla Griselda vstříc ve svém chudém šatu.

„Buď vltána, má paní,“ oslovila ji zvesela.

Paní tuze prosily Gualtieriho, aby dal odvést Griseldu do některé komnaty a půjčil jí nějaké roucho, jež jí dříve patřilo, aby se nemusela v takových šatech ukazovat před cizími lidmi. Ale vše nadarmo.

Všichni se tedy usadili a začalo se nosit na stůl. Každý si pozorně prohlížel dívku a kdekdo prohlašoval, že Gualtieri dobře vyměnil. I Griselda velmi chválila onu dívku a jejího bratra.

Tu Gualtieri konečně uznal, že se již v dostatečné míře přesvědčil o trpělivosti, kterou vyžadoval od své paní, a když seznal, že ani nový chod věcí jí nijak nezměnil a že nečiní toto vše z omezenosti, nýbrž z moudrosti – rozhodl, že nadešel čas, aby paní vymanil z této hořkosti, kterou – jak usoudil – skrývala pod statečnou tvář.

Dal jí proto zavolat a v přítomnosti všech jí s úsměvem řekl:

„Co soudíš o naší nevěstě?“

„Pane můj,“ odpověděla Griselda, „připadá mi tuze krásná, a jestliže je tak moudrá jako krásná, čemuž věřím, nepochybují, že s ní budete žít jako nejšťastnější šlechtic pod sluncem. Prosim vás však, jak jen mohu, abyste jí nepodroboval takovým zkouškám, jako jste to učinil jiné, jež byla vaší. Myslím, že by to sotva vydržela, protože je velmi mladá a byla vychována v samé jemnosti, kdežto tamta žila od malička v neustálé lopotě.“

Když Gualtieri viděl, že Griselda pevně věří, že dívka je jeho nevěsta, a přece nemluví o ní jinak než dobře, posadil si jí vedle sebe a pravil:

„Griseldo, nadešla chvíle, abys okusila ovoce své trpělivosti a aby ti, kteří mě měli za krutého, nespravedlivého a surového, poznali, že všechno to, co jsem učinil, dělal jsem za jistým promyšleným cílem. Tebe jsem chtěl naučit, jakou manželkou máš být, a je, aby si dovedli vybrat a udržet choť a získat sobě klid pro celý život. Když jsem se ženil, obával jsem se, že klid mít nebudu, a proto jsem tě týral a trápil způsobem, jež znáš, abych se sám přesvědčil. Nepozoroval jsem však ani jednou, že bys odporovala mému přání třeba jen slůvkem, natož činem. Mám tedy za to, že mám ono uspokojení, po němž jsem toužil, a zamýšlím ti proto vrátit v jediné chvíli to, co jsem ti po mnoho let bral, a s převelikou radostí zahojit rány, jež jsem ti způsobil. Přijmi tedy s veselou myslí tu, kterou máš za mou nevěstu, a jejího bratra za tvé a mé děti. To jsou ti, o nichž jste se ty a mnozí jiní dlouho domnívali, že jsem je dal zavraždit. Já jsem tvým manželem a miluji tě, nade vše, neboť věřím, že se mohu pochlubit, že nikdo jiný nemůže být spokojen se svou manželkou tak jako já.“

To pravil, objal jí a políbil a spolu s Griseldou, jež plakala radostí, kráčeli k místu, kde seděla její dcera se svým bratrem, s úžasem poslouchající to, čím mnozí byli rozčarováni.

Paní hned jaře vstaly od stolů, odebraly se s Griseldou do jedné komnaty, blahopřály jí a svlékly jí staré šaty. Oblékly jí do skvělého roucha jako paní – již se zdála i v oněch hadřících – a odvedly ji zpět do síně.

Zde pak se paní těšila a radovala se svými dětmi, a ježto byl každý rozveselen nad tím, co se přihodilo, zábava a hodování se zmno-

honásobily a trvaly několik dní. Gualtieriho prohlašovali za velmi moudrého, třebaže útrapy paní měly za kruté a nesnesitelné – Griseldu však považovali za nejmoudřejší z žen.

Za několik dní se hrabě z Panaga vrátil do Bologne a Gualtieri zbavil Giannucolla sedlačení, zaopatřil ho jako svého tchána, takže žil pak a končil své stáří ve velkém štěstí. Svou dceru provdal do velmi urozeného rodu a s Griseldou, kterou pak vždy ctil, jak jen mohl nejvíce, žil ještě dlouho a šťastně.

Může tedy někdo tvrdit, že do chudých chalup nepadá z nebe boží duch stejně tak jako do královských paláců, zkad by mnohým spíše patřilo hlídat prasata než vládnout lidem? Kdo jiný než Griselda by dokázal nejenom se suchou, ale i s jarou lící snášet kruté a neslýchané zkoušky Gualtieriho? A přitom té by se snad nedalo mít za zlé, kdyby byla klesla natolik – když ji vyhnali z domu v košili –, že by si dala vyprášit kožíšek od jiného, jen aby se dostala k pěkným šatům.